

مرور روایتی توانش های خود تعیین گری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان ابتدایی : ویژگی ها، اهداف و کاربرد

فاطمه یوسفی راد^۱

^۱ کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی، گروه روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد صحنه، صحنه، ایران.

چکیده

در این پژوهش با محوریت نظریه خودتعیین گری، که بر انگیزش درونی و بیرونی و نیز سه نیاز بنیادی انسان شامل خودمختاری، شایستگی و ارتباط تأکید دارد، تلاش شده است تا تأثیر این توانش ها بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی بررسی شود. بدین منظور، مقالات علمی منتشر شده به زبان های فارسی و انگلیسی از پایگاه های اطلاعاتی Google Scholar، PubMed، Scopus، Science Direct، Elsevier، EBSCO، Springer، ISC، SID و IranDoc گردآوری و مورد تحلیل قرار گرفتند. پس از اعمال ملاک های ورود و خروج، ۳۳ مقاله انتخاب شده و اطلاعات آن ها بررسی و تفسیر شد. نتایج حاکی از آن است که خودتعیین گری نقش مهمی در بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان ابتدایی ایفا می کند. این توانش با افزایش انگیزش یادگیری، موجب ارتقاء پیشرفت تحصیلی شده و عملکرد آموزشی آنان را به طور معناداری پیش بینی می کند. این یافته ها می توانند راهگشای معلمان، والدین و مسئولان نظام آموزشی در جهت بهره گیری از راهبردهای مبتنی بر خودتعیین گری برای بهبود فرایند یادگیری در دوره ابتدایی باشند.

واژه های کلیدی: توانش، خود تعیین گری، دانش آموزان ابتدایی، عملکرد تحصیلی.

مقدمه

یکی از مهم ترین دوره های هر نظام آموزشی در دنیا، دوره ی ابتدایی است که نقش مهمی در رشد، تربیت و تکوین شخصیت دانش آموزان را به همراه دارد (مانزانو سانچز^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). با توجه به اینکه دانش آموزان در این دوره از نظر ابعاد مختلفی همچون جسمانی، روانی و عاطفی در حال رشد هستند، لازم است که والدین و معلمان ویژگی های دانش آموزان را بشناسند و نیازهای آنان را برآورده سازند (مکلئود^۲، ۲۰۱۸). در دوره ابتدایی، بخش هایی از شخصیت فرد از قبیل مسئولیت پذیری و اجتماعی شدن شکل می گیرد و از سوی دیگر این دانش آموزان که سرمایه های انسانی در نظام اجتماعی به شمار می روند با بکارگیری علم و دانش و مهارت های آموخته شده نقش مهمی را در جهت تعالی و رشد جامعه ایفا می کنند؛ به همین جهت توجه به دانش آموزان در این دوره حائز اهمیت می باشد (بمبارتس و اسپان^۳، ۲۰۲۱). افزون بر این، مهم ترین دغدغه های هر نظام آموزشی، توجه به اهداف، رفع نیازهای فردی و دستیابی دانش آموزان به موفقیت تحصیلی است؛ به طوری که کارآمدی نظام آموزشی در گرو موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی می باشد (گیبس^۴، ۲۰۱۹). در واقع می توان بیان نمود که عملکرد تحصیلی گویای دستیابی نهاد های آموزشی، معلمان و دانش آموزان به اهداف مد نظر است (بمبارتس و اسپان، ۲۰۲۱). پژوهش های متعددی نشان می دهد که عملکرد تحصیلی تابع عوامل متعددی می باشد (سینگ^۵، ۲۰۱۵). یکی از مولفه های تاثیر گذار خود تعیین گری^۶ است. از سوی دیگر بخش مهمی از دغدغه های نظام آموزشی که می توان به آن اشاره نمود این است که دانش آموزان در هدایت یادگیری خود و مقابله با چالش ها و مشکلات متعدد، ناتوان هستند (سینگ و همکاران، ۲۰۱۶). بر همین اساس توجه ویژه اهداف برنامه درسی معطوف به ایجاد و ارتقاء توانایی خود تعیین گری و افزایش مسئولیت در بهبود عملکرد تحصیلی است (ال غول و همکاران^۷، ۲۰۱۶). نظریه خود تعیین گری برای اولین بار توسط دسی و رایان^۸ مطرح گردید (دسی^۹ و همکاران، ۲۰۱۷). خود تعیین گری مجموعه ای از رفتارها و مهارت های ناشی از محیط هایی همچون خانه و مدرسه است که افراد را قادر می سازد تا تصمیماتی را به طور خود مختار

^۱ . Manzano-Sánchez

^۲ . MacLeod

^۳ . Bombaerts & Spahn

^۴ . Gibbs

^۵ . Singh

^۶ . Self-determination theory

^۷ . El Ghouli

^۸ . Deci & Ryan

^۹ . Deci

اتخاذ نمایند و در حل مشکلات خود گامی موثر را بردارند و زندگی مستقلی را داشته باشند (ژانگ^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۰). در واقع، خود تعیین گری متشکل از نیازهای اساسی روان شناختی^{۱۱} از قبیل نیاز به خود مختاری، شایستگی و ارتباط است (دسی و رایان^{۱۲}، ۲۰۰۴) که انرژی لازم برای پرورش مهارت ها، درگیری فعال با محیط و رشد سالم را فراهم می کند (دسی و رایان، ۲۰۱۱). پژوهش رایان و دسی نشان می دهد که افراد با خود تعیین گری بالا در مقابل مشکلات پشتکار و مقاومت دارند به طوری که در برخورد با مشکلات و چالش ها راه های مقابله ای متنوعی را به کار می گیرند و از شکست ها، تجربی ارزنده را به دست می آورند (رایان و دسی، ۲۰۲۰). بعلاوه پژوهش ها حاکی از آن است که خود تعیین گری، نقش مهمی را در افزایش رشد اجتماعی-هیجانی، سطح موفقیت تحصیلی کودکان، مشارکت در فرآیند یادگیری و استقلال ایفا می کند (کلار^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۰). خود تعیین گری با در نظر گرفتن نیازهای بنیادین، چارچوب مناسبی را برای پرداختن به انگیزش در محیط های یادگیری فراهم و آن ها را تعیین کننده انگیزش بیان می کند (لنگدون^{۱۴} و همکاران، ۲۰۱۴). خود مختاری که یکی از نیازهای بنیادین روان شناختی است به دانش آموز کمک می کند که خود را منشا رفتار و عملکرد ها پندارد و تحت کنترل عوامل بیرونی قرار نگیرد (جارور^{۱۵}، ۲۰۱۵). شایستگی نیز از دیگر نیازهای بنیادین روان شناختی است که موجب می شود دانش آموز توانایی انجام تکالیف را در خود ببیند و همچنین نقش بسزایی در دستیابی به اهداف خود داشته باشد (وانگ^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۹). بعلاوه ارتباط، یکی دیگر از نیازهای بنیادین روان شناختی دانش آموزان است که آنان را قادر می سازد با برقراری روابط مثبت و سازنده احساس تعلق به گروه ها و جامعه را در خود بیابند (شین و جانسون^{۱۷}، ۲۰۲۱). در سال های اخیر نظریه خود تعیین گری در آموزش و پرورش سعی در ارتقا توانمندی دانش آموزان را داشته و شواهد حاکی از تاثیرات مثبت آن بوده است (یو^{۱۸} و همکاران، ۲۰۱۸). در واقع این نظریه خود تعیین گری بر روی رفتارهای ارادی متمرکز است و

^{۱۰} . Zhang

^{۱۱} . Basic Needs Satisfaction

^{۱۲} . Ryan

^{۱۳} . Claver

^{۱۴} . Langdon

^{۱۵} . Juarrero

^{۱۶} . Wang

^{۱۷} . Shin & Johnson

^{۱۸} . Yu

اظهار دارد که افراد در انتخاب آن دارای قدرت انتخاب و اختیار هستند (استنکلیف^{۱۹}، ۲۰۰۱). به طور کلی ارضای سه نیاز بنیادین روان شناختی مد نظر خود تعیین گری موجب خود انگیزی و سلامت روانی می گردد؛ چنانچه هر کدام از این سه نیاز بنیادین که نقش مهمی در رشد فرد ایفا می کند با موانعی مواجهه گردد امکان بروز پیامدهای منفی نظیر بیماری و اختلال های احتمالی را در پی خواهد داشت (دسی و رایان، ۲۰۱۰). از آن جایی که به نظر می رسد که خود تعیین گری به صورت نظامند به تبیین نیازهای پویشی، انگیزی، عاطفی و بهزیستی فرد می پردازد (تیشیرا^{۲۰} و همکاران، ۲۰۱۲) توصیه می شود برای بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان به کار گرفته شود. از این رو، یکی از عناصر مهم در ساختار نظام آموزشی، در نظر گرفتن خود تعیین گری است که به نظر می رسد والدین و معلمان از این راه می توانند بر رشد و تحول کودک تأثیر مطلوبی بگذارند (کالیو و هایمونن^{۲۱}، ۲۰۱۹). بر این اساس، آموزش مهارت های خود تعیین گری در جهت بهبود عملکرد تحصیلی ضرورت دارد. بنابراین، پژوهشگر در مطالعه ی حاضر بر آن است که با توجه به اینکه پژوهش ها و اطلاعات کمی درباره ی توانش خود تعیین گری در حوزه عملکرد تحصیلی دانش آموزان ابتدایی وجود دارد و از سوی دیگر، آموزش مهارت خود تعیین گری برای همه دانش آموزان کاربرد ویژه ای دارد و با توجه به اینکه پژوهشی یافت نشد که برای دانش آموزان دوره ابتدایی استفاده شده باشد با مرور روایتی این نظریه خود تعیین گری، چهارچوبی را برای متناسب سازی این نظریه برای بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی فراهم سازد؛ در نتیجه، دستیابی به موفقیت در عملکرد تحصیلی مبتنی بر توانش خود تعیین گری ویژه ی دانش آموزان دوره ابتدایی می تواند مهم ترین نوآوری این پژوهش باشد.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، مروری از نوع روایتی است. جامعه ی پژوهش شامل تمامی مقالاتی است که با کلید واژه های انگلیسی Self-determination Academic performanc , Primary school students در پایگاه های اطلاعاتی PubMed Google Scholar, Taylor Scopus, Science Direct, Elsevier, EBSCO و Springer و کلید واژه های فارسی توانش های خود تعیین گری، عملکرد تحصیلی و دانش آموزان دوره ابتدایی در پایگاه های اطلاعاتی: SID, ISC و IranDoc در فاصله ی سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۴ منتشر شده اند. دسترسی کامل به هر منبع، داشتن منبع معتبر و قابل استناد، انتشار منبع در سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۴ و ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۳ از ملاک های ورود به پژوهش بود و منابع تکراری و گزارش های کوتاه، متون موجود در سایت ها و وبلاگ ها یا سایر منابع غیرقابل استناد از شرایط خروج از

^{۱۹} . Stancliffe

^{۲۰} . Teixeira

^{۲۱} . Kallio & Heimonen

پژوهش بودند. بر این اساس، با روش نمونه گیری هدفمند، ۳۳ مقاله گزینش شد و اطلاعات حاصل از این منابع مقایسه، تحلیل و تفسیر شدند و نتایج استخراج شد. این نتایج به صورت مروری روایتی، در ادامه گزارش شده است.

یافته ها

براساس واژه های کلیدی جستجو شده درباره ی موضوع توانش خود تعیین گری بر عملکرد تحصیلی، منابع متعددی بررسی شدند. این منابع شامل موضوعاتی چون معرفی و ویژگی ها، اهداف و کاربرد نظریه خود تعیین گری و ارائه ی شواهد پژوهشی در خصوص تجربیات تمرین کنندگان از آموزش و پیاده سازی برنامه توانش خود تعیین گری و تاثیرات آن بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی بودند که در ادامه، به تفصیل به هریک از آن ها پرداخته می شود.

معرفی برنامه توانش خود تعیین گری

برنامه توانش خود تعیین گری مبتنی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی است. در این پژوهش، برنامه توسط پژوهشگران با الهام از مدل خود تعیین گری فیلد و هافمن^{۲۲} (۲۰۰۷) تدوین گردید و پس از بازنگری براساس نظرات کارشناسان و تأیید هفت متخصص روان شناسی، در پژوهش حاضر مورد استفاده قرار گرفت. شرح جلسات آموزش توانش خود تعیین گری در جدول زیر آورده شده است:

جدول ۱. شرح جلسات آموزش توانش خود تعیین گری

جلسه	محتوای جلسات
اول	ارتباط و آشنایی بین دانش آموزان، معرفی برنامه ها و اهداف آموزشی، آشنایی دانش آموزان با مهارت های خود تعیین گری
دوم	شناخت و بیان رؤیاهای آرمان ها و نیازهای شخصی، شناخت اهمیت آرمان ها و نیازهای شخصی، تهیه کارت نیازها و مشکلات شخصی.
سوم	خلق اهداف بلند مدت، تجزیه اهداف بلند مدت به کوتاه مدت.
چهارم	چگونگی دستیابی به اهداف، برنامه ریزی فعال برای دستیابی به اهداف کوتاه مدت، شرح مزایا و ارزش هر انتخاب
پنجم	آشنایی با تکنیک خود تنظیمی (خود مشاهده گری و خود ارزیابی، خود تقویتی)، بیان نتایج بالقوه از فعالیت های برنامه ریزی شده خود
ششم	تجزیه موانع (شناخت محدودیت ها، نیازها و موانع در صورت عدم دستیابی به هدف)، وابستگی متقابل (قدرت گروهی در حل مسأله)
هفتم	شناخت روابط منفعلانه، روابط قاطع و روابط پرخاشگرانه در ارتباط با دیگران، شناخت شیوه صحیح ارتباطی یعنی ارتباط قاطع.
هشتم	شناخت حل مسأله بین فردی، حل تعارض از طریق مذاکره، خلاقیت در حل مسأله
نهم	اهمیت انگیزه و خودپنداری مثبت، ثبت میزان تلاش برای رسیدن به اهداف، چگونگی دستیابی به مهارت های درونی کنترل و مقابله با

^{۲۲} . Field & Haffman

ویژگی های برنامه خود تعیین گری

برنامه توانش خود تعیین گری که به طور خاص طراحی و مبتنی بر نظریه ای پژوهش محور است که برای هر دانش آموز در نظر گرفته و سایر ویژگی های آن به طور مختصر در ادامه توضیح داده شده است.

مبتنی بر نظریه و پژوهش محور

این پروتکل به طور مستقیم، شامل بسیاری از ایده های منعکس شده در نظریه و پژوهش ها در زمینه ی نیازهای بنیادین روان شناختی و عملکرد تحصیلی کودک می باشد. در میان ایده ها، توجه به سه نیاز بنیادین روان شناختی (خود مختاری، شایستگی و ارتباط) و دستیابی به بهزیستی روان شناختی، تقویت انگیزه جهت بهبود عملکرد تحصیلی از اهمیت ویژه ای برخوردار است (وهمایر و شوگرن^{۲۳}، ۲۰۱۶).

مبتنی بر ویژگی های ذاتی فرد

افراد با سه نیاز بنیادین روان شناختی (خود مختاری، شایستگی و ارتباط) متولد می شوند که به مرور زمان نیازهای فطری نام گرفتند. پژوهشگران حامی نظریه خود تعیین گری بیان می کنند که برآورده شدن این سه نیاز همچون نیازهای فیزیولوژیکی ضروری می باشد زیرا استعداد های ذاتی انسان را برای رشد نیرومند می سازد و به رشد روان شناختی، انگیزش درونی، یادگیری معنادار و رشد اجتماعی فرد کمک می کند و هر گونه خللی در برآورده شدن این دسته از نیازها منجر به اختلال احتمالی در سیر زندگی اعم از سلامت روانی، عملکرد فرد از جمله تحصیل و.... را به دنبال خواهد داشت (ظرفساز و حسینی، ۲۰۲۳).

پیوستگی نیازهای بنیادین روان شناختی

در نظریه خود تعیین گری، بین نیازهای بنیادین روان شناختی ارتباط و پیوستگی مشاهده می شود. شواهد نشان می دهد که دانش آموز با ایجاد ارتباط، امنیتی را برای خود به وجود می آورد که موجب احساس خود مختاری در عملکرد خویش می گردد و احساس خود مختاری در عملکرد هایی همچون تکالیف و سایر فعالیت های تحصیلی باعث ایجاد حس شایستگی در

^{۲۳} . Wehmeyer & Shogren

وی می شود؛ بدین ترتیب از سوی محیط پیرامونش نیز مورد پذیرش قرار می گیرد (وانستینکیسته^{۲۴}، ۲۰۲۰). بعلاوه سایر بررسی ها نشان می دهد که در صورت عدم برآورده شدن نیازهای مذکور، رفتارهای مخرب احتمالی را از خود نشان خواهد داد (بهزادینیا و فتاح مدرس، ۲۰۲۳).

انگیزش در محیط های آموزشی

نظریه خود تعیین گری، نخستین چهارچوب نظری انگیزشی که در محیط های آموزشی به کار گرفته شد و با رشد شخصیت و فعالیت انسان در محیط های اجتماعی سرو کار دارد. به طوری که چنانچه دانش آموزان در محیط غنی قرار گیرند و معلمان حامی نیازهای اصلی بنیادین آن ها باشند از میزان عملکرد تحصیلی چشمگیری برخوردار می شوند (استیلز^{۲۵}، ۲۰۲۴).

کیفیت بخشی آموزشی

نظریه توانش خود تعیین گری موجب ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی می شود که به تبع آن تاثیر مثبتی بر عملکرد مدرسه دارد و از ترک تحصیل دانش آموزان ممانعت می کند (چمبرز^{۲۶} و همکاران، ۲۰۰۷). به عبارتی رایان و دسی معتقدند ارضای این دسته از نیاز ها همچون تغذیه یک موجود زنده جهت حفظ رشد، یکپارچگی و سلامتی بشمار می آید که قادر خواهد بود توان بالقوه فرد را به بالفعل مبدل سازد (رایان و دسی، ۲۰۲۴).

اهداف برنامه خود تعیین گری

هدف برنامه توانش خود تعیین گری کمک به دانش آموز دوره ابتدایی برای ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی (خود مختاری، شایستگی و ارتباط) است تا توانایی های فرد در شرایط چالش برانگیز تحصیلی شناخته شود (مارتینک و کیپمن^{۲۷}، ۲۰۱۶) و با اتکا به توانایی ها، عملکرد تحصیلی خویش را بهبود بخشد، در این راستا، نظریه خود تعیین گری برای دستیابی به اهداف از سه طریق زیر عمل می کند:

^{۲۴} . Vansteenkiste

^{۲۵} . Stolz

^{۲۶} . Chambers

^{۲۷} . Martinek & Kipman

- دانش آموز در امور خود به ویژه در حوزه ی تحصیل از اراده، اختیار و قدرت انتخاب برخوردار باشد به گونه ای که خود را منشا تصمیم گیری ها و آغاز فعالیت های آموزشی و رفتاری قرار دهد و از این طریق نیز عملکرد های خویش را تنظیم و کنترل نماید.
- دانش آموز در محیط و جامعه خود زمینه ای جهت ابراز توانایی های خویش داشته باشد به طوری که با دارا بودن این فرصت به تمرین پردازد و احساس تاثیر گذاری بر محیط در وی نهادینه گردد.
- دانش آموز با دیگران ارتباط و پیوند برقرار کند و احساس تعلق به محیط اجتماعی در وی ایجاد گردد (بورک^{۲۸} و همکاران، ۲۰۲۴).

بحث و نتیجه گیری

با توجه به اینکه مهم ترین عنصر تشکیل دهنده نظام آموزشی، دانش آموزان هستند به همین جهت برنامه ریزی ها، سیاست گذاری ها و سایر امکانات در آموزش و پرورش برای این قشر انجام می گیرد (گیبس و همکاران، ۲۰۱۹). هدف مطالعه حاضر نیز، مرور روایتی توانش های خود تعیین گری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان ابتدایی بود. نتایج این پژوهش نشان داد که خود تعیین گری، یکی از ویژگی های مثبت و ضروری دانش آموز است که موجب بهبود عملکرد تحصیلی وی می شود. در تبیین یافته ها می توان بیان نمود که دانش آموز خود تعیین گر، در فعالیت های تحصیلی، خود را علت و دخیل در پیامدهای کار می داند؛ به همین جهت با علاقه به کارهای خود می پردازد و عملکرد خوبی را از خود نشان می دهد. بر اساس نظریه خود تعیین گری، فرد خود تعیین گر، وقتی عملی را به طور برانگیخته انجام دهد با میل و رغبت همراه است که در این صورت عملکرد مطلوبی حاصل می گردد (جارور، ۲۰۱۵). از سوی دیگر شواهد نشان داد که ویژگی های شخصیتی، نیازهای بنیادین روان شناختی را تحت شعاع قرار می دهند (استنکلیف، ۲۰۰۱) به طوری که دانش آموزان با تجربه عواطف، هیجانات و خلق منفی از قبیل ترس، اضطراب و استرس قادر به ایجاد و حفظ ارتباط با دیگران نمی شوند که به دنبال آن در صورت بروز مسائل و مشکلات به جهت عدم حمایت دیگران، میزان آزادی و خود مختاری در آن ها کاسته می شود، همچنین تجارب عواطف منفی نیز سبب عدم ارزیابی درست از عملکرد خویش و کاهش انسجام و ارتباط با سایر افراد می گردد (وانگ و همکاران، ۲۰۱۹). در واقع توانش خود تعیین گری زمینه ای را فراهم می آورد که نظریات و ایده های دانش آموزان مورد توجه قرار گیرد و این امر با کاهش فشارهای روانی و رفتاری همراه است که پیامدهایی همچون پیشرفت تحصیلی، احساس بهزیستی و نگرش مثبت به تحصیل و مدرسه را به وجود می آورد (تیشیرا و همکاران، ۲۰۱۲). به عبارتی دیگر، شرایط محیطی و اجتماعی

^{۲۸} . Burke

می توانند فرآیند توانایی خود تعیین گری را تسهیل بخشند و مدارس نیز قادر به پرورش مهارت های توانش خود تعیین گری می شوند. وقتی فرهنگ موجود در مدرسه این امکان را فراهم آورد که به دانش آموزان خود اجازه اظهار نظر درباره ی نحو تدریس و انجام تکالیف درسی خود دهند، این امر بر برآورده شدن نیاز دانش آموزان به خود مختاری اثر مثبتی می گذارد. همچنین زمانی که معلمان حامی خود مختاری به عملکرد تحصیلی دانش آموزان بازخورد مثبت دهند بر احساس شایستگی دانش آموزان اثر مثبتی می گذارد (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۰). از طرف دیگر وجود ارتباط دوستانه با معلمان نیز باعث برآورده شدن نیاز ارتباط می شود (تیشیرا و همکاران، ۲۰۱۲). دانش آموزان زمانی که احساس کنند سایر افراد در مدرسه از قبیل کادر آموزشی، معلمان و دانش آموزان دیگر به آن ها احترام می گذارند و در صورت بروز مسائل و مشکلات می توانند به کمک و حمایت آن ها امیدوار باشند با احساس آزادی بیشتری یاد می گیرند بعلاوه، عدم قضاوت و ارزیابی بیرونی در روابط دانش آموزان منجر می شود که آن ها براساس معیارهای درونی عملکرد خود را ارزیابی کنند که این امر موجب بالا رفتن احساس شایستگی آن ها می شود. به طور کلی نظریه خود تعیین گری با در نظر گرفتن ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی و ایجاد انگیزه در دانش آموزان به تلاش ها و کوشش ها جهت می بخشد تا عملکرد تحصیلی بهتری از خود نشان دهند و فعالیت های کارآمد و نتیجه بخش تری داشته باشند.

راهبست ها (محدودیت ها): نتایج این پژوهش به عنوان یک مطالعه مروری از نوع روایتی به بررسی نقش توانش خود تعیین گری بر عملکرد تحصیلی پرداخته و محدود به دانش آموزان دوره ابتدایی است و برای گروه های سنی دیگر باید پژوهش های بیشتری صورت پذیرد.

پیشنهادهای: با توجه به برجسته بودن نقش عملکرد تحصیلی در آینده ی دانش آموزان، به نظر می رسد برنامه هایی از قبیل سخنرانی، مشاوره تحصیلی و یا جلسات آموزشی در راستای توانش خود تعیین گری و آشنایی و تعیین اهداف پیشرفت اثرگذار باشد. همچنین تکالیف چالش برانگیزی به دانش آموزان ارائه شود و از بازخوردهای مثبت جهت ارتقای حس موفقیت و شایستگی آن ها استفاده گردد. افزون بر این در بررسی های آینده، موضوع پژوهشی مورد نظر در گروه های سنی مختلف مورد بررسی قرار گیرد.

تضاد منافع: لازم به ذکر است این پژوهش برای نویسندگان هیچ گونه تضاد منافی نداشته است.

References

۱. Manzano-Sánchez, D., Gómez-Mármol, A., Valero-Valenzuela, A., & Jiménez-Parra, J. F. (۲۰۲۱). School climate and responsibility as predictors of antisocial and prosocial behaviors and violence: a study towards self-determination theory. *Behavioral Sciences*, ۱۱(۳), ۳۶. <https://doi.org/10.3390/bs11030036>.
۲. MacLeod, J. (۲۰۱۸). Professional responsibility in an age of alternative entities, alternative finance, and alternative facts. *Transactions: The Tennessee Journal of Business Law*, ۱۹(۱), ۱۱. <https://ir.law.utk.edu/transactions/vol19/iss1/11>.
۳. Bombaerts, G., & Spahn, A. (۲۰۲۱). Simplify! Using self-determination theory to prioritise the redesign of an ethics and history of technology course. *European Journal of Engineering Education*, ۴۶(۲), ۲۱۰-۲۲۶. <https://doi.org/10.1080/03043797.2019.1702924>.
۴. Gibbs, L., Nurse, J., Cook, J., Ireton, G., Alkemade, N., Roberts, M., ... & Forbes, D. (۲۰۱۹). Delayed disaster impacts on academic performance of primary school children. *Child development*, ۹۰(۴), ۱۴۰۲-۱۴۱۲. <https://doi.org/10.1111/cdev.13200>.
۵. Bombaerts, G., & Spahn, A. (۲۰۲۱). Simplify! Using self-determination theory to prioritise the redesign of an ethics and history of technology course. *European Journal of Engineering Education*, ۴۶(۲), ۲۱۰-۲۲۶. <https://doi.org/10.1080/03043797.2019.1702924>.
۶. Singh, S. K. (۲۰۱۵). Mental Health and Academic Achievement of College Students. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104301>
۷. Singh, S. P., Malik, S., & Singh, P. (۲۰۱۶). Research paper factors affecting academic performance of students. *Indian Journal of Research*, ۵(۴), ۱۷۶-۱۷۸. JOURNAL DOI: ۱۰.۳۶۱۰۶/PARIPEX.
۸. El Ghoul, S., Guedhami, O., Wang, H., & Kwok, C. C. (۲۰۱۶). Family control and corporate social responsibility. *Journal of Banking & Finance*, ۷۳, ۱۳۱-۱۴۶. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2016.08.008>.
۹. Deci, E. L., Olafsen, A. H., & Ryan, R. M. (۲۰۱۷). Self-determination theory in work organizations: The state of a science. *Annual review of organizational psychology and organizational behavior*, ۴(۱), ۱۹-۴۳. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-032016-112108>.
۱۰. Zhang, D., Li, Y. F., & Cavazos, M. (۲۰۲۰). Effective practices for teaching self-determination. In *Oxford Research Encyclopedia of Education*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.1184>.
۱۱. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (Eds.). (۲۰۰۴). Handbook of self-determination research. *University Rochester Press*.
۱۲. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (۲۰۱۱). Levels of analysis, regnant causes of behavior and well-being: The role of psychological needs. *Psychological inquiry*, ۲۲(۱), ۱۷-۲۲. <https://doi.org/10.1080/10448420.2011.545978>. DOI: ۱۰.۴۲۳۶/ce.۲۰۱۷.۸۶.۰۷۱.
۱۳. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (۲۰۲۰). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary educational psychology*, ۶۱, ۱۰۱۸۶۰. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>.
۱۴. Claver, F., Martínez-Aranda, L. M., Conejero, M., & Gil-Arias, A. (۲۰۲۰). Motivation, discipline, and academic performance in physical education: A holistic approach from achievement goal and self-determination theories. *Frontiers in Psychology*, ۱۱, ۱۸۰۸. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.1808>.

۱۵. Langdon, J., Webster, C., Hall, T., & Monsma, E. (۲۰۱۴). A self-determination theory perspective of students' applied volleyball skills, knowledge, and attitudes in compulsory high school physical education. *Sport Scientific and Practical Aspects*. <https://doi.org/10.1123/jtpe.2014-0067>.
۱۶. Juarrero, A. (۲۰۱۵). What does the closure of context-sensitive constraints mean for determinism, autonomy, self-determination, and agency?. *Progress in Biophysics and Molecular Biology*, ۱۱۹(۳), ۵۱۰-۵۲۱. <https://doi.org/10.1016/j.pbiomolbio.2015.08.007>.
۱۷. Wang, C. J., Liu, W. C., Kee, Y. H., & Chian, L. K. (۲۰۱۹). Competence, autonomy, and relatedness in the classroom: understanding students' motivational processes using the self-determination theory. *Heliyon*, ۵(۷). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e01983>.
۱۸. Shin, M., & Johnson, Z. D. (۲۰۲۱). From student-to-student confirmation to students' self-determination: An integrated peer-centered model of self-determination theory in the classroom. *Communication Education*, ۷۰(۴), ۳۶۵-۳۸۳. <https://doi.org/10.1080/03634269.2021.1912372>.
۱۹. Yu, S., Chen, B., Levesque-Bristol, C., & Vansteenkiste, M. (۲۰۱۸). Chinese education examined via the lens of self-determination. *Educational Psychology Review*, ۳۰, ۱۷۷-۲۱۴. <https://doi.org/10.1007/s10648-016-9390-x>.
۲۰. Stanciliffe, R. J. (۲۰۰۱). Living with support in the community: Predictors of choice and self-determination. *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*, ۷(۲), ۹۱-۹۸. <https://doi.org/10.1002/mrdd.1013>. <https://doi.org/10.1002/mrdd.1013>.
۲۱. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (۲۰۱۰). Self-determination. *The Corsini encyclopedia of psychology*, ۱-۲. <https://doi.org/10.1002/9780470479216.corpsy.834>.
۲۲. Teixeira, P. J., Silva, M. N., Mata, J., Palmeira, A. L., & Markland, D. (۲۰۱۲). Motivation, self-determination, and long-term weight control. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, ۹, ۱-۱۳. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-9-22>.
۲۳. Kallio, A. A., & Heimonen, M. (۲۰۱۹). A toothless tiger? Capabilities for indigenous self-determination in and through Finland's extracurricular music education system. *Music Education Research*, ۲۱(۲), ۱۵۰-۱۶۰. <https://doi.org/10.1080/14613380.2018.1545014>.
۲۴. Field, S., & Hoffman, A. (۲۰۰۷). Self-determination in secondary transition assessment. *Assessment for Effective Intervention*, ۳۲(۳), ۱۸۱-۱۹۰. <https://doi.org/10.1177/1053426907303203>.
۲۵. Wehmeyer, M. L., & Shogren, K. A. (۲۰۱۶). Self-determination and choice. *Handbook of evidence-based practices in intellectual and developmental disabilities*, ۵۶۱-۵۸۴. https://doi.org/10.1007/978-3-319-26583-4_21.
۲۶. Zarfsaz, E., & Hosseini, F. S. (۲۰۲۳). Innate Needs and Motivation: Self-Determination Theory in EFL Context. *International Journal of Practical and Pedagogical Issues in English Education*, ۱(۱), ۱-۱۹. [10.22034/IJPIE.2023.170624](https://doi.org/10.22034/IJPIE.2023.170624)
۲۷. Vansteenkiste, M., Ryan, R. M., & Soenens, B. (۲۰۲۰). Basic psychological need theory: Advancements, critical themes, and future directions. *Motivation and emotion*, ۴۴(۱), ۱-۳۱. <https://doi.org/10.1007/s11031-019-09818-1>.
۲۸. Behzadnia, B., & FatahModares, S. (۲۰۲۳). A self-support approach to satisfy basic psychological needs during difficult situations. *Motivation and Emotion*, ۴۷(۱), ۶۱-۸۳. <https://doi.org/10.1007/s11031-022-09968-9>.
۲۹. Stilz, A. (۲۰۲۴). Territory and Self-Determination. *Annual Review of Political Science*, ۲۷. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-041322-045000>.

۳۰. Chambers, C. R., Wehmeyer, M. L., Saito, Y., Lida, K. M., Lee, Y., & Singh, V. (۲۰۰۷). Self-determination: What do we know? Where do we go?. *Exceptionality*, ۱۵(۱), ۳-۱۵. <https://doi.org/۱۰.۱۰۸۰/۰۹۳۶۲۸۳.۷۰۹۳۳۶۹۲۲>.
۳۱. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (۲۰۲۴). Self-determination theory. In Encyclopedia of quality of life and well-being research (pp. ۶۲۲۹-۶۲۳۵). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/۱۰.۱۰۰۷/۹۷۸-۳-۰۳۱-۱۷۲۹۹-۱_۲۶۳۰.
۳۲. Martinek, D., & Kipman, U. (۲۰۱۶). Self-determination, self-efficacy and self-regulation in school: A longitudinal intervention study with primary school pupils. *Sociology Study*, ۶(۲), ۱۲۴-۱۳۳. ۲۱۵۹-۱۰/۱۷۲۶۵ ۲۰۱۶/۰۲/۰۵/۵۵۲۶
۳۳. Burke, K. M., Kurth, J. A., Shogren, K. A., Hagiwara, M., Raley, S. K., & Ruppert, A. L. (۲۰۲۴). Instructional content and self-determination in individualized education program annual goals for students with extensive support needs. *Intellectual and Developmental Disabilities*, ۶۲(۱), ۴۴-۵۸. <https://doi.org/۱۰.۱۳۵۲/۱۹۳۴-۹۵۵۶-۶۲,۱,۴۴>.

A Narrative Review of Self-Determination Competencies on the Academic Performance of Primary School Students: Characteristics, Objectives, and Applications

Fatemeh Yousefi Rad

M.A. in Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Islamic Azad University, Sahneh Branch, Sahneh, Iran.

Abstract

This study, grounded in Self-Determination Theory—which emphasizes intrinsic and extrinsic motivation as well as the three basic psychological needs of autonomy, competence, and relatedness—aims to examine the impact of these competencies on the academic performance of primary school students. To this end, relevant scientific articles in both Persian and English were collected and analyzed from databases such as Google Scholar, PubMed, Scopus, Science Direct, Elsevier, EBSCO, Springer, ISC, SID, and IranDoc. After applying inclusion and exclusion criteria, ۳۳ articles were selected and reviewed. The findings indicate that self-determination plays a significant role in improving the academic performance of elementary students. By enhancing learning motivation, this competency contributes to academic progress and meaningfully predicts students' educational outcomes. These results can guide teachers, parents, and educational policymakers in adopting self-determination-based strategies to enhance the learning process in primary education.

Keywords: Competency, Self-Determination, Primary School Students, Academic Performance